

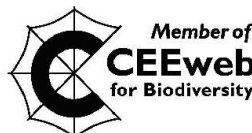
Poznań, 27 kwietnia 2017 r.

Sz.P. Grażyna Zagrobela
Dyrektor Regionalnej Dyrekcji
Lasów Państwowych w Krośnie
ul. Bieszczadzka 2, 38-400 Krosno
rdlp@krosno.lasy.gov.pl

Szanowna Pani Dyrektor,

W związku z wyłożeniem do publicznej wiadomości i ogłoszeniem możliwości wnoszenia uwag lub wniosków do projektu planu urządzenia lasu wraz z programem ochrony przyrody i prognozą oddziaływania projektu planu urządzenia lasu na środowisko, sporządzonego na lata 2017–2026 dla nadleśnictwa Bircza, Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” po zapoznaniu się z udostępnionymi do wglądu projektami, a także innymi dostępnymi informacjami i dokumentami, w tym opinią Fundacji Dziedzictwo Przyrodnicze, opiniami Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz dokumentacją projektową dotyczącą utworzenia rezerwatu „Reliktowa Puszcza Karpacka”, zgłasza poniższe wnioski do przedmiotowego projektu.

- 1. Wnosimy o uwzględnienie w „Prognozie oddziaływania na środowisko Planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Bircza” oraz w „Programie Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Bircza” informacji o projektowanym rezerwacie przyrody „Reliktowa Puszcza Karpacka”** (dalej zwanym „projektowanym Rezerwatem”). W szczególności dotyczy to strony 47 Prognozy oraz sekcji 4.2.1.2. Planu. Jednocześnie zgłaszamy uwagę, że Dokumentacja dla rezerwatu przyrody „Reliktowa Puszcza Karpacka” wraz z projektem zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie uznania za rezerwat przyrody (zwana dalej „Dokumentacją dla projektowanego Rezerwatu”) została złożona do RDOŚ w Rzeszowie w roku 2016. W związku z tym nieuwzględnienie tego projektu w omawianych dokumentach stanowi ich istotną wadę merytoryczną.
- 2. Wnosimy o przeniesienie wydziełów leśnych wchodzących w skład projektowanego Rezerwatu do gospodarstwa specjalnego, bez wskazań gospodarczych.** Szczegółowe wskazanie i opis tych obszarów (o łącznej powierzchni 8 106,79 ha) znajduje się w Dokumentacji dla projektowanego Rezerwatu.
- 3. Wnosimy o usunięcie z ‘Wykazu projektowanych cięć rębnych w nadleśnictwie Bircza’ w odniesieniu do obrębów Bircza, Nowe Sady i Wojtkowa, cięć rębnych planowanych w wydzieleniach projektowanego Rezerwatu.**
- 4. Wnosimy o nieplanowanie w wydzieleniach projektowanego Rezerwatu cięć przedrębnych i uprzątających.**

5. **Wnosimy o uwzględnienie rezygnacji z wycinania i pozostawienia na pniu jako drzew biocenotycznych wszystkich drzew o wymiarach pomnikowych.** Dotyczy to w szczególności drzew zinwentaryzowanych przez Fundację Dziedzictwo Przyrodnicze i przedstawionych do ustanowienia formą ochrony pomnika przyrody urzędom gmin Bircza, Fredropol i Ustrzyki Dolne.
6. **Wnosimy o wpisanie wszystkich znanych drzew rosnących na terenie nadleśnictwa Bircza o wymiarach i innych cechach kwalifikujących do uznania za pomniki przyrody do „Programu Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Bircza”.** Dotyczy to przykładowo drzew pomnikowych zinwentaryzowanych przez Fundację Dziedzictwo Przyrodnicze. Zapis ten powinien się znaleźć na stronie 40, w sekcji 4.2.6.2.
7. **Wnosimy o zaplanowanie i utworzenie ostoi ksylobiontów w oddziałach ze stwierdzonym występowaniem rzadkich i zagrożonych gatunków chrząszczy saproksylicznych, mszaków i porostów,** w szczególności na terenach siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.
8. **Wnosimy o zaplanowanie i utworzenie ostoi ksylobiontów w strefach przepotokowych,** wzdłuż wszystkich potoków i innych cieków wodnych na terenach zalesionych, o szerokości nie mniejszej niż po 30 m po obu stronach cieków.

UZASADNIENIE

Ad. 1-4. Potrzeba przeniesienia do gospodarstwa specjalnego bez wskazówek gospodarczych wydzieleń projektowanego rezerwatu Reliktowa Puszcza Karpacka wynika z konieczności ochrony szeregu gatunków związanych z lasami pierwotnymi, które w dłuższej perspektywie nie znajdują odpowiednich siedlisk w lasach użytkowanych gospodarczo. Dotyczy to m.in.:

- potwierdzonego przez liczne badania faktu, że obszar projektowanego Rezerwatu jest jednym z najcenniejszych w Polsce (zaraz po rezerwacie ścisłym Białowieskiego Parku Narodowego) miejsc występowania entomofauny puszczańskiej, (potwierdzono tu współczesne występowanie co najmniej 24 gatunków chrząszczy wskaźnikowych dla lasów naturalnych, w tym 13 gatunków nie notowanych w Polsce od ok. 100 lat, a także 3 gatunków nowych dla fauny Polski i 2 gatunków uznanych za wymarłe w Polsce);
- potwierdzonej obecności aż 18 gatunków porostów uznawanych za wskaźnikowe dla lasów naturalnych, przy czym dla niektórych (np. puchlinka ząbkowata *Thelotrema lepadinum*) obszar ten stanowi ich najważniejszą znaną ostoję w naszym kraju;
- faktu, że spośród 375 stwierdzonych tu taksonów grzybów wielkoowocnikowych 152 to gatunki ważne ze względu na: objęcie ich ochroną gatunkową, status zagrożenia czy rzadkość występowania w skali Polski i Europy (stwierdzenie tu aż 24 taksonów nowych dla Polski wskazuje na wybitną wartość omawianego terenu dla mykobioty naszego kraju);
- występowania na terenie projektowanego Rezerwatu wskaźnikowych dla lasów naturalnych gatunków mchów i wątrobowców, w tym bardzo licznych stanowisk gatunków chronionych (4852 stanowiska chronionych gatunków wątrobowców i 1796 stanowisk chronionych gatunków mchów, w tym 104 stanowiska bezlista

okrywowego *Buxbaumia viridis* – gatunku objętego w Polsce ochroną ścisłą, umieszczonego się w Załączniku I do Konwencji Berneńskiej oraz w Załączniku II do Dyrektywy Siedliskowej, co oznacza, że jego populacja na terenie projektowanego Rezerwatu jest największą znaną z terenu Polski).

Ochrona gatunków związanych z lasami naturalnymi może być realizowana jedynie poprzez pozostawienie drzew do ich naturalnej śmierci i po niej oraz ochronę całych ekosystemów leśnych. Ekosystemy te są jednocześnie ostoją i ważnym korytarzem migracyjnym dla dużych drapieżników: niedźwiedzia, wilka, rysia oraz żbika. Zachowane naturalne fragmenty lasów pozwalają też na bezpieczne wyprowadzanie lęgów przez rzadkie gatunki ptaków, takie jak orzeł przedni, orlik krzykliwy, sóweczka czy dzięcioł trójpalczasty.

Najcenniejsze walory przyrodnicze tego obszaru, których obecność została wykazana lub potwierdzona w wynikach najnowszych inwentaryzacji przyrodniczych, są silnie zagrożone przez działania gospodarki leśnej planowane w projekcie PUL dla Nadleśnictwa Bircza na lata 2017–2026. Zdaniem ekspertów obszar rezerwatu chroniłby połowę fragmentów reliktywnej puszczy karpackiej, znajdujących się w polskiej części łańcucha Karpat (pozostała część w większości przypadków znajduje się na terenie istniejących już parków narodowych i rezerwatów przyrody). Jest to teren projektowanego Turnickiego Parku Narodowego, którego utworzenie było planowane w „Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem Działań na lata 2007-2013”, a następnie w „Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Planie działań na lata 2014-2020”, a także w „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”. Utworzenie Parku, a do czasu jego utworzenia – objęcie najcenniejszych obszarów leśnych ochroną rezerwatową, jest także postulowane przez Państwową Radę Ochrony Przyrody. Na terenie proponowanego Parku Narodowego projektowany jest obszar ochrony ścisłej o rozmiarach odpowiadających wielkości rezerwatu. Stąd konieczność wnioskowanych przez nas zmian.

Potrzeba wyłączenia z pozyskania drewna obszaru projektowanego Rezerwatu została rozpoznana i uzasadniona w licznych inwentaryzacjach przyrodniczych przeprowadzonych na potrzeby projektowanego Turnickiego Parku Narodowego, oraz doprecyzowana i potwierdzona w Dokumentacji dla projektowanego Rezerwatu. Projektowany Rezerwat obejmie wyłącznie działki będące własnością Skarbu Państwa, znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – Nadleśnictwa Bircza.

Wyłączenie z pozyskania drewna wydzielei projektowanego Rezerwatu może też wspomóc rozwój turystyki przyrodniczej na tym terenie.

Przykładem podobnego rozwiązania ochronnego dla fragmentów puszczy o cechach lasu naturalnego, o podobnej powierzchni (ponad 8 000 ha), utworzonego dla zabezpieczenia przed zniszczeniem cennych fragmentów rodzimej przyrody do czasu powiększenia parku narodowego na obszar całej Puszczy, jest rezerwat „Lasy Naturalne Puszczy Białowieskiej”, powołany rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 25 czerwca 2003 r. Składa się on, podobnie jak w tym przypadku, z wielu fragmentów i enklaw. Mimo licznych kontrowersji wokół gospodarki leśnej w Puszczy Białowieskiej istnienie i sposób gospodarowania w tym rezerwacie nie są kontestowane, co wskazuje, że takie rozwiązanie sprawdza się w praktyce.

Ad. 5-6. Na obszarze projektowanego Rezerwatu znajduje się druga w Polsce (po Puszczy Białowieskiej) największa koncentracja drzew o wymiarach kwalifikujących do objęcia ich ochroną w formie pomników przyrody. Zinventaryzowano na tym terenie aż 5976 drzew o takich wymiarach. Pełnią one wiele funkcji biocenotycznych. Stanowią schronienia i środowisko życia wielu organizmów, od gryzoni i nietoperzy przez ptaki po owady. Są najczęstszym miejscem występowania wielu rzadkich gatunków mszaków, porostów i grzybów wielkoowocnikowych, w tym objętych w Polsce ochroną prawną i zagrożonych wyginięciem. Drzewa takie często mają jednocześnie małą wartość techniczną więc koszty ich pozyskania oraz zrywki bywają wyższe niż przychód ze sprzedaży. Wątpliwy zysk z pozyskania tego rodzaju drzew jest niewspółmierny z wielką korzyścią przyrodniczą, która wiąże się z pozostawieniem tych drzew na pniu.

Ad. 7-8. Wiele gatunków chrząszczy saproksylicznych, mszaków i porostów to taksony rzadkie i zagrożone, co wynika m.in. z ich dużej wrażliwości na zmiany siedliskowe oraz małej zdolności do przemieszczania się czy propagacji na większe odległości. Dlatego utworzenie w miejscach ich potwierdzonego lub potencjalnego występowania ostoi ksylobiontów znacząco zwiększy możliwość ich skutecznej ochrony, a także przyczyni się do ochrony ekosystemów i zachowania bioróżnorodności w całym Nadleśnictwie.

W strefach przypotokowych występuje zwykle większa koncentracja martwego drewna i starych drzew. Panuje też wyższa wilgotność i głębsze zacienienie, co sprawia, że częściej występują tam gatunki związane z lasem o wysokim stopniu naturalności, czyli tzw. relikty puszczańskie, jak chrząszcze (np. *Ampedus melanurus*), mchy (np. *Buxbaumia viridis*), porosty (np. *Lobaria pulmonaria*), wątrobowce (np. *Nowellia curvifolia*). Koryta górskich potoków są również miejscem bytowania rzadkiego, objętego ścisłą ochroną gatunkową biegacza urozmaiconego *Carabus variolosus*. Utworzenie w strefach przypotokowych ostoi ksylobiontów przyczyni się zachowania tych gatunków oraz ochrony bioróżnorodności typowej dla lasów o cechach lasu naturalnego. Strefy przypotokowe stanowią także tzw. korytarze ekologiczne. Często są siedliskami nadrzecznej olszyny górskiej *Alnetum incanae* oraz bagiennej olszyny górskiej *Caltho-Alnetum*, będących siedliskami z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej o kodach 91E0-6 oraz 91E0-7. Warto jednocześnie podkreślić, że na terenach tych występują często duże trudności w pozyskiwaniu drewna, podnoszące koszty i powodujące większe niż w innych miejscach niebezpieczeństwo dla pracowników wykonujących prace leśne.

Z poważaniem,

w imieniu PTOP „Salamandra”

dr inż. Andrzej Kepel
prezes Zarządu